

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ДЕЙНЕКО ЄВГЕН ВАЛЕРІЙОВИЧ

УДК [657.633+336.7] (477) (043.3)

**ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ
ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – кандидат економічних наук, професор

Дікань Лариса Василівна,

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
завідувач кафедри контролю і аудиту.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор

Азаренкова Галина Михайлівна,

Харківський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ (м. Київ),
заступник директора з наукової роботи
та міжнародних зв'язків;

кандидат економічних наук

Шевченко Наталія Володимирівна,

Сумське обласне територіальне відділення
Антимонопольного Комітету України,
головний експерт другого відділу досліджень
і розслідувань.

Захист відбудеться 07 березня 2014 р. о 13⁰⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.055.02 в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця за адресою: пров. Інженерний, 1-А, м. Харків, 61166.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця за адресою: пров. Інженерний, 1-А, м. Харків, 61166.

Автореферат розісланий «4» лютого 2014 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. В. Мартиненко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах розвитку ринкових відносин в Україні, які супроводжуються процесами поширення корупції та проявами шахрайства в бюджетній сфері, виникає об'єктивна необхідність у забезпеченні дієвості державного фінансового контролю, який би сприяв законності та раціональності використання коштів і майна, які належать державі. Водночас, як свідчить практика державного фінансового контролю, останніми роками він втратив набуту ефективність. Так, за період з 2008 р. до 2012 р. обсяг правопорушень у бюджетній сфері України зріс у 4,7 рази. Багато в чому це спричинено тим, що державний фінансовий контроль недостатньо адаптовано до мінливого ринкового середовища, а його дія, яка була ефективною в умовах командно-адміністративної економіки, втратила свою результативність. Задля вдосконалення діючої в сучасних умовах системи державного фінансового контролю прийнято ряд нормотворчих документів та запроваджено в практику нове поняття – «внутрішній контроль», який покликаний у майбутньому стати пріоритетною формою державного фінансового контролю і вмістить у собі всі найважливіші напрацювання світової економічної думки в цій сфері. Актуальність процесів реформування системи державного внутрішнього фінансового контролю є обов'язковою складовою підвищення ефективності роботи державного апарату, забезпечення чіткої, системної роботи органів державної влади в бюджетному процесі, що не завжди виконується в частині побудови внутрішнього контролю та забезпечення якості проведення внутрішнього аудиту. Однак процеси реформування системи державного фінансового контролю, пов'язані, передусім, із впровадженням внутрішнього контролю, стикаються зі значною кількістю проблем: відсутністю належного теоретичного підґрунтя, неузгодженістю базових понять, відсутністю методичних розробок щодо практичної реалізації заходів із реформування.

Питання внутрішнього контролю в умовах реформування системи державного фінансового контролю розглядаються як на теоретичному, так і на прикладному рівнях у роботах таких вітчизняних та закордонних учених-економістів, як: Г. М. Азаренкова, О. В. Бондар, Т. А. Бутинець, Н. Г. Виговська, Н. В. Винниченко, Т. В. Давидюк, Л. В. Дікань, В. Д. Довбня, І. І. Іванова, С. Т. Ковальчук, Л. П. Кулаковська, А. М. Любенко, Ю. В. Нескородев, І. Ю. Чумакова, Н. В. Шевченко, Б. Н. Соколов, Л. Грехем, Б. Міхерда, В. Уоллес, та інших.

Проте, незважаючи на існуючий науковий доробок з цієї проблематики, певне коло теоретичних і методичних питань внутрішнього контролю в умовах реформування державного фінансового контролю залишається недостатньо дослідженим. Так, нечітко окресленим залишається поняття «внутрішній контроль», потребує подальшої наукової розробки розкриття економічного змісту внутрішнього контролю з урахуванням особливостей його організації та здійснення в бюджетних установах, удосконалення методичного забезпечення внутрішнього контролю фінансових ресурсів бюджетних установ саме в умовах реформування державного фінансового контролю в Україні тощо. Актуальність зазначених питань

і обумовила вибір теми дисертації, її об'єкт, предмет, мету і задачі дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота узгоджується з основними напрямками наукових досліджень Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, що були проведені в рамках наступних науково-дослідних робіт: «Організаційне забезпечення внутрішнього контролю на промисловому підприємстві в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні» (номер державної реєстрації 0112U007628), за якою здобувачем розроблено підрозділ «Організаційні засади внутрішнього контролю на промислових підприємствах», до звіту за даним підрозділом включено організаційні засади створення та забезпечення роботи відділів внутрішнього контролю; «Розробка Концепції внутрішнього контролю ефективності витрат основної діяльності промислового підприємства» (номер державної реєстрації 0111U009513), за якою здобувачем розроблено розділ «Розробка Концепції внутрішнього контролю ефективності витрат основної діяльності та напрямів її впровадження в діяльність промислового підприємства», що містить пропозиції зі здійснення внутрішнього контролю на основі врахування ризик-орієнтованого підходу.

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробленні методичних підходів і практичних рекомендацій щодо вдосконалення внутрішнього контролю використання фінансових ресурсів у бюджетних установах в умовах реформування системи державного фінансового контролю.

Відповідно до визначеної мети в роботі поставлено та вирішено такі задачі:

виявити напрями реформування державного фінансового контролю, уточнити визначення поняття внутрішнього контролю та вдосконалити систему його класифікаційних ознак;

узагальнити зарубіжний досвід організації внутрішнього контролю та запропонувати напрями його адаптації до умов національного середовища;

виявити основні тенденції здійснення державного фінансового контролю в державному та комунальному секторах економіки;

визначити фактори впливу на розвиток державного внутрішнього фінансового контролю;

провести аналіз ефективності функціонування внутрішнього контролю в бюджетних установах та запропонувати науково-методичний підхід до оцінки такої ефективності;

розробити методичний підхід до організації внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетній установі;

обґрунтувати методичні рекомендації до визначення оптимального обсягу фінансових ресурсів на створення та функціонування відділу внутрішнього контролю бюджетної установи;

запропонувати процедуру здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах на основі ризик-орієнтованого підходу.

Об'єкт дослідження – процес здійснення державного фінансового контролю в Україні та його складової – внутрішнього контролю.

Предмет дослідження – теоретико-методичні засади, методи та інструменти внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах як складової системи державного фінансового контролю в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної мети і вирішення поставлених у роботі задач було використано систему загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: метод логічного узагальнення – для узагальнення теоретичних моделей, розкриття сутнісних і типологічних характеристик внутрішнього контролю, систематизації зарубіжного досвіду організації внутрішнього контролю; графоаналітичний і порівняльний методи – для дослідження ефективності діючої системи державного фінансового контролю в Україні; системний підхід – для обґрунтування змісту внутрішнього контролю в умовах наявної взаємодії з іншими формами державного фінансового контролю; методи формалізації та множинної регресії – для оцінки впливу факторів на розвиток державного внутрішнього фінансового контролю та для обґрунтування пропозицій щодо визначення процедури здійснення внутрішнього контролю на основі ризик-орієнтованого підходу; метод кластерного аналізу – для розробки науково-методичного підходу до організації внутрішнього контролю в бюджетній установі; метод лінійного програмування – для визначення оптимального обсягу фінансових ресурсів на створення та функціонування відділу внутрішнього контролю бюджетних установ.

Теоретичною основою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених та фахівців з питань внутрішнього контролю в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові документи з питань державного фінансового контролю взагалі та внутрішнього контролю зокрема, дані Державної служби статистики України, науково-дослідницьких центрів, звіти окремих суб'єктів господарювання.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної роботи полягає в розробленні й обґрунтуванні теоретико-методичного забезпечення та практичних пропозицій щодо подальшого розвитку внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні. Основні результати, що містять елементи наукової новизни, полягають у такому:

вперше:

запропоновано процедуру здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах з використанням ризик-орієнтованого підходу, особливістю якої є врахування та прогнозування впливу виявлених фінансових та організаційних факторів на стан державного фінансового контролю, що дозволить оптимізувати фінансові потоки бюджетної установи в майбутніх періодах;

удосконалено:

методичний підхід до організації внутрішнього контролю в бюджетній установі, відмінністю якого є врахування принципів оптимальності та результативності використання фінансових ресурсів і створення відповідного відділу в її структурі, що дозволить не тільки запровадити внутрішній контроль у

діяльність бюджетної установи, а й діагностувати фінансові результати його використання;

науково-методичний підхід до оцінки ефективності здійснення державного внутрішнього фінансового контролю, який базується на визначених показниках діяльності внутрішніх контролерів, що дозволить виявляти резерви підвищення результативності їх роботи і здійснювати моніторинг діяльності;

методичні рекомендації до визначення оптимального обсягу фінансових ресурсів на створення та функціонування відділу внутрішнього контролю бюджетної установи, особливості яких полягає в урахуванні доцільної чисельності та складу працівників відділу внутрішнього контролю, що сприятиме підвищенню ефективності здійснення державного фінансового контролю;

дістало подальшого розвитку:

визначення поняття такої складової державного фінансового контролю, як «внутрішній контроль», відмінністю якого є врахування його середовища, оцінки фінансових ризиків, контрольних процедур, фінансової інформації та моніторингу, що відповідає Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, дозволяє розширити розуміння та врахувати особливості внутрішнього контролю в контексті фінансової діяльності бюджетних установ;

система класифікаційних ознак видів внутрішнього контролю, відмінність якої полягає у виділенні нової ознаки «за суб'єктом здійснення» і виокремленні в межах запропонованої ознаки видів внутрішнього контролю (з боку керівника установи, з боку відповідного міністерства або відомства, з боку керівника структурного підрозділу бюджетної установи) та введенні такого його виду, як «внутрішній фінансовий контроль» у межах класифікаційної ознаки «за об'єктом перевірки», що відповідає сучасним тенденціям розвитку державного фінансового контролю.

Практичне значення результатів роботи полягає в доведенні до рівня практичних рекомендацій обґрунтованих теоретичних положень та розроблених методичних підходів і рекомендацій. Серед них, зокрема, слід назвати: науково-методичний підхід до організації внутрішнього контролю в бюджетних установах, який засновано на побудованій моделі організації внутрішнього контролю, що дозволяє підготувати процес впровадження внутрішнього контролю, безпосередньо запровадити та зробити діагностику на предмет ефективності та економності; рекомендації до організації внутрішнього контролю в бюджетній установі, які засновано на визначенні оптимального обсягу фінансових ресурсів на створення та функціонування відділу внутрішнього контролю бюджетних установ, що дозволяє досягти найбільшого економічного ефекту від його впровадження. Результати дослідження знайшли застосування у Харківській міській дитячій поліклініці № 13 (науково-методичний підхід до організації внутрішнього контролю в бюджетній установі, довідка № 698 від 26.06.2013 року); Державній фінансовій інспекції в Харківській області (рекомендації щодо організації внутрішнього контролю в бюджетній установі на основі врахування людського фактора, довідка № 11-33/201 від 03.07.2013 року); Управлінні освіти адміністрації Комінтернівського району Харківської міської ради (процедура здійснення внутрішнього контролю на основі

ризик-орієнтованого підходу та узагальнення впливу факторів на динаміку бюджетних правопорушень, довідка № 1626 від 03.05.2013 року). Наведені в дисертації розробки використовуються в навчальному процесі Харківського національного економічного університету при викладанні навчальних дисциплін «Контроль в бюджетних установах» при підготовці фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямом 6.030509 «Облік і аудит», «Фінансово-господарський контроль» та «Державний аудит» при підготовці фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 8.03050901 «Облік і аудит» (довідка №13/86-36-285 від 05.09.2013 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною завершеною роботою, в якій викладено авторський підхід до здійснення внутрішнього контролю в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні. Наукові положення, висновки та пропозиції, які виносяться на захист, одержані автором особисто. Внесок автора в наукових працях, опублікованих у співавторстві, наведено в списку опублікованих праць наприкінці автореферату.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження були оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи реалізації облікової, контрольної та аналітичної функцій у соціокультурному просторі сучасного бізнесу» (м. Донецьк, 2011 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Актуальні проблеми фінансового контролю: теорія, практика, сучасні рішення» (м. Харків, 2012 р.), Міжнародній науковій конференції «Наукова періодика слов'янських країн в умовах глобалізації» (м. Київ, 2012 р.), V Симпозіумі «Антикризове регулювання у сфері державних фінансів, роль науки у вищих навчальних закладах» (м. Харків, 2012 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании 2012» (м. Одеса, 2012 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених та студентів «Розвиток України очима молоді: соціальні, економічні та правові аспекти» (м. Харків, 2013 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансова система України: проблеми та перспективи розвитку в умовах трансформації соціально-економічних відносин» (м. Севастополь, 2013 р.).

Публікації результатів досліджень. Результати дисертації відображено в 15 наукових працях, серед яких: 1 колективна монографія, 7 статей, опублікованих у наукових журналах і збірниках наукових праць, що визнані фаховими з економіки, з них 4 статті у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз, 7 публікацій у матеріалах конференцій. Загальний обсяг опублікованих робіт складає 20,68 ум.-друк. арк., з них особисто автору належить 6,14 ум.-друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел зі 177 найменувань (на 21 сторінці), 23 додатків (на 160 сторінках). Робота викладена на 355 сторінках машинописного тексту та містить 16 таблиць (5 таблиць займають 5 повних сторінок), 46 рисунків (3 рисунки займають 3 повних сторінки), обсяг основного тексту складає 166 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, об'єкт, предмет і задачі дослідження, охарактеризовано наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, подано відомості щодо апробації та опублікування основних положень дослідження.

У першому розділі – «Теоретико-організаційні засади внутрішнього контролю в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні» – окреслено стан та напрями реформування державного фінансового контролю в Україні, уточнено визначення поняття, зміст та класифікацію внутрішнього контролю, обґрунтовано напрями адаптації зарубіжного досвіду у сфері внутрішнього контролю до умов національного середовища.

Державний фінансовий контроль, який є формою реалізації контрольної функції фінансів, має місце на всіх стадіях розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів і через це відіграє важливу роль у забезпеченні сталості загальної фінансової системи в Україні. Окреслено місце державного фінансового контролю в реалізації контрольної функції фінансів (рис. 1).

Рис. 1. Місце державного фінансового контролю в реалізації контрольної функції фінансів

У роботі виявлено розмаїття підходів до побудови системи державного фінансового контролю та систематизовано критичні погляди щодо її недоліків. Узагальнення наукових дискусій з питань функціонування діючої системи державного фінансового контролю дозволило визначити наявні недоліки такої системи, до яких слід віднести те, що ця система: не діє як єдине ціле, а існує у формі відокремлених ланок; не відповідає європейським вимогам через низку обставин, наприклад, превалювання наступного контролю над попереднім та поточним; не базується на досконалому теоретичному підґрунті – більшість

ключових понять не закріплено законодавчо, що гальмує розвиток системи державного фінансового контролю та створює певні труднощі на шляху її реформування. Усе це дозволило узагальнити діючу систему державного фінансового контролю в Україні та навести характеристику її основних елементів. На основі результатів опрацювання законодавчо закріплених засад реформування системи державного фінансового контролю автором запропоновано майбутню систему державного фінансового контролю в Україні та виокремлено місце внутрішнього контролю в такій системі (рис. 2).

Рис. 2. Місце внутрішнього контролю в системі державного фінансового контролю в Україні

На підставі узагальнення сучасних поглядів учених на сутність поняття внутрішнього контролю в роботі виокремлено основні підходи до його визначення. Внутрішній контроль найчастіше визначається як процес або функція (інструмент) управління, деякі науковці розглядають його як діяльність (систему заходів) спеціально створеного підрозділу, а окремі – звужують його до господарського контролю. З такими твердженнями недоцільно погоджуватись. Критичний аналіз узагальнених підходів сприяв уточненню змісту внутрішнього контролю. З урахуванням проведеного дослідження надано таке уточнене визначення поняття внутрішнього контролю. Внутрішній контроль – це діяльність керівника підконтрольного об'єкта, що здійснюється в межах контрольного середовища шляхом виконання певних контрольних процедур, оцінки фінансових ризиків, моніторингу та обміну фінансовою інформацією з метою виявлення

правопорушень і забезпечення законного функціонування установи. Запропоноване визначення відрізняється від існуючих урахуванням його середовища, оцінки фінансових ризиків, контрольних процедур, фінансової інформації та моніторингу.

У роботі вдосконалено класифікацію внутрішнього контролю шляхом впровадження додаткової класифікаційної ознаки – «за суб'єктом здійснення» і виокремлення в межах доданої ознаки наступних видів внутрішнього контролю – внутрішнього контролю з боку керівника установи, з боку відповідного міністерства або відомства, з боку керівника структурного підрозділу бюджетної установи. Крім того, до складу класифікаційної ознаки «за об'єктом перевірки» введено такий вид як «внутрішній фінансовий контроль». Необхідність запропонованих удосконалень підтверджується перетвореннями, зумовленими сучасними процесами реформування державного фінансового контролю в Україні.

У дисертації обґрунтовано напрями адаптації зарубіжного досвіду внутрішнього контролю до національного середовища: в законодавчому аспекті: створення механізму дотримання єдиного міжнародного нормативного документа, прийняття базового національного закону «Про систему внутрішнього контролю в бюджетних установах»; вирішення на законодавчому рівні питань, пов'язаних із матеріальним забезпеченням працівників відділу внутрішнього контролю; у функціональному аспекті: відповідальність за правопорушення керівників бюджетних установ; створення єдиного координаційного органу у сфері внутрішнього контролю в бюджетних установах; в інформаційному аспекті: створення нової інформаційної системи, яка б забезпечила обмін необхідною інформацією між суб'єктами внутрішнього контролю в бюджетних установах та іншими контролюючими органами.

У другому розділі – «Аналіз стану внутрішнього контролю в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні» – виявлено основні тенденції здійснення державного фінансового контролю в державному та комунальному секторах економіки, проведено оцінку впливу факторів на розвиток державного внутрішнього фінансового контролю та проаналізовано ефективність функціонування внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах, запропоновано науково-методичний підхід до її оцінки.

У результаті аналізу сучасного стану внутрішнього контролю фінансових ресурсів в умовах реформування державного фінансового контролю встановлено, що впровадження внутрішнього контролю фінансових ресурсів як засобу попередньої та поточної перевірки є вкрай необхідним заходом на шляху такого реформування. На підтвердження цієї тези констатовано наявність значної кількості виявлених порушень фінансової дисципліни. Так, протягом періоду з 2008 р. до 2012 р. органами Державної фінансової інспекції України виявлено фінансових порушень на загальну суму 51 401 млн грн при загальному обсязі фінансових ресурсів, охоплених контрольними заходами, понад 150 000 млн грн на рік. Виявлено, що стабільно високий рівень порушень фінансової дисципліни спостерігається поряд із загальним зменшенням кількості проведених контрольних заходів з боку органів державного фінансового контролю на 42 % та загальної

кількості об'єктів контролю на 43 % за період з 2008 р. до 2012 р., що відповідно призвело до зменшення кількості виявлених порушень з 14 510 у 2008 р. до 8 053 у 2012 р. При цьому частка підприємств, у яких виявлені порушення, залишається незмінною на рівні, який перевищує 90 %, що, безумовно, свідчить про незмінно низький рівень фінансової дисципліни та значні недоліки в системі внутрішнього контролю фінансових ресурсів. Також виявлено значну кількість фінансових порушень у витратах коштів бюджетними установами (табл. 1).

Таблиця 1

Порушення у витратах коштів державного та місцевих бюджетів

Виявлені порушення	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
1. Порушення у витратах коштів державного бюджету, тис. грн	614 276,04	707 797,17	7 067 891,05	968 995,70	1 155 728,56
у т. ч. бюджетними установами, тис. грн	391 746,15	394 721,59	6 176 757,73	604 156,59	601 383,07
бюджетними установами, %	63,80	55,80	87,40	62,30	52,00
2. Порушення у витратах коштів місцевих бюджетів, тис. грн	400 855,56	650 368,70	581 999,82	603 122,45	356 769,99
у т. ч. бюджетними установами, тис. грн	299 653,09	474 271,30	501 690,89	502 452,88	299 691,07
бюджетними установами, %	74,80	72,90	86,20	83,30	84,00

Окремо виявлено, що у структурі контрольних заходів зберігається тенденція до превалювання ревізій, питома вага яких за період з 2008 р. до 2012 р. незмінно перевищує 90 %, а у 2012 р. навіть зросла до 96 %. Також про недостатність впровадження нових форм державного фінансового контролю свідчить суттєве зменшення (більш ніж у 5 разів) кількості притягнутих до відповідальності посадових осіб за результатами перевірки фінансових порушень.

Поряд із цим впровадження внутрішнього контролю фінансових ресурсів в змозі значно знизити кількість виявлених помилок і порушень. Завдяки використанню багатофакторного регресійного аналізу виявлено, що на розвиток внутрішнього контролю фінансових ресурсів як складової державного внутрішнього фінансового контролю впливають зовнішні та внутрішні фактори. У дисертаційній роботі, на основі офіційних статистичних даних за період з 2008 р. до 2012 р., встановлено вплив кількісних зовнішніх і внутрішніх факторів на величину виявлених порушень. Так, значний вплив на величину виявлених порушень справляє обсяг фінансування бюджетних установ, натомість сума нарахованої заробітної плати працівників та темпи зростання чисельності персоналу мають обернену залежність з величиною виявлених порушень.

Такий висновок зумовив необхідність проведення аналізу ефективності здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах та розроблення науково-методичного підходу до оцінки його ефективності. Для цього здійснено розрахунок показників, що характеризують результативність внутрішнього контролю фінансових ресурсів, до складу яких включено показники вартості однієї години роботи співробітника, виробітку, частки ефективних контрольних заходів, коефіцієнти швидкості виконання доручень та робіт, опосередкованої частки участі в сумі виявлених порушень та у зміні витрат. Також розраховано інтегральні показники результативності внутрішнього контролю

окремих працівників за методом адитивної згортки з урахуванням значущості кожного показника. При цьому підґрунтям для розрахунків стали реальні статистичні дані про результативність внутрішнього контролю фінансових ресурсів у відповідності з діяльністю працівників відділів Державної фінансової інспекції різних областей України. За результатами проведених розрахунків визначено інтегральні показники результативності внутрішнього контролю, які використано для побудови дендрограми з використанням кластерного аналізу за методом Уорда. Розташування кластерів на дендрограмі довело наявність чотирьох кластерів, завдяки чому в роботі побудовано шкалу визначення результативності внутрішнього контролю внутрішніх контролерів та заходів для підвищення результативності внутрішнього контролю фінансових ресурсів. Розроблені пропозиції є підґрунтям запропонованого науково-методичного підходу до оцінки ефективності внутрішнього контролю фінансових ресурсів, що базується на результативності контрольних дій внутрішніх контролерів, який не лише дозволяє виявляти слабкі місця в роботі внутрішніх контролерів, а й сприяє підвищенню ефективності державного внутрішнього фінансового контролю.

У третьому розділі – «Методичне забезпечення внутрішнього контролю в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні» – розроблено методичний підхід до організації внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетній установі, запропоновано методичні рекомендації до визначення оптимального обсягу фінансових ресурсів на створення та функціонування відділу внутрішнього контролю бюджетних установ, запропоновано процедуру здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів на основі ризик-орієнтованого підходу.

З метою розробки методичного підходу до організації внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетній установі в роботі запропоновано компетентності внутрішнього контролера бюджетної установи, зміст яких наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Компетентності працівників відділу внутрішнього контролю

Рівень згідно Національної рамки кваліфікацій	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
контролер фінансових операцій				
6	Здатність виконувати завдання середньої складності згідно з визначеними алгоритмами за встановленими нормами часу і якості			
	загальні систематизовані знання у сфері внутрішнього контролю	виконання типових завдань у різних ситуаціях шляхом вибору і застосування методів, інструментів, матеріалів та інформації	здатність до ефективної роботи в команді. Сприйняття критики, порад і вказівок	самостійне виконання завдань під мінімальним керівництвом
	розуміння основних (загальних) принципів, процесів і понять у професійній діяльності	оцінювання результатів виконання завдань відповідно до критеріїв, які в основному заздалегідь обумовлені	продукування детализованих усних і письмових повідомлень, зокрема у професійній діяльності	відповідальність за результати виконання завдань у професійній діяльності

Рівень згідно Національної рамки кваліфікацій	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
контролер-аналітик				
7	Здатність самостійно виконувати складні спеціалізовані завдання у певній галузі професійної діяльності, зокрема в нестандартних ситуаціях			
	Спеціалізовані фактологічні та теоретичні знання, набуті в процесі професійної діяльності	виконання складних спеціалізованих завдань, що передбачає прийняття рішень, у ситуаціях, що змінюються, зокрема в нестандартних	здійснення наставництва, передавання досвіду	самостійність у професійній діяльності
	Розуміння принципів, методів, процесів у професійній діяльності	планування власної роботи та в обмеженому контексті організації, контроль, оцінювання та коригування роботи інших	продукування складних деталізованих усних і письмових повідомлень, зокрема у професійній діяльності	відповідальність за результати професійної діяльності

З метою забезпечення ефективності внутрішнього контролю фінансових ресурсів розроблено та обґрунтовано модель ефективної взаємодії працівників відділу внутрішнього контролера із внутрішніми та зовнішніми контрагентами (рис. 3), яка полягає в узгодженні відносин визначених суб'єктів взаємодії, що виникають у процесі здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах.

Рис. 3. Модель ефективної взаємодії працівників відділу внутрішнього контролю із внутрішніми та зовнішніми контрагентами

Відповідно до цієї моделі визначено характер відносин між керівником, структурними підрозділами, працівниками бюджетної установи та функціональним підрозділом внутрішнього контролю, визначено характер його взаємодії із зовнішніми суб'єктами державного внутрішнього фінансового контролю.

Розроблений методичний підхід до організації внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетній установі полягає в реалізації трьох блоків: підготовчого, організаційного та діагностичного (рис. 4).

Рис. 4. Методичний підхід до організації внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетній установі

На основі дослідження можливостей реалізації принципу оптимальності запропоновано методичні рекомендації до визначення оптимального обсягу фінансових ресурсів на створення та функціонування відділу внутрішнього контролю шляхом визначення доцільної кількості працівників. З цією метою проаналізовано основні видатки бюджетної установи, у їх складі обрано найвагоміші (видатки на оплату праці та підвищення кваліфікації працівників), які включено в якості обмежень при побудові оптимізаційної задачі, а також окреслено п'ять типів посад контролерів та зроблено припущення щодо величини їх заробітної плати. За результатами розв'язання даної задачі зроблено висновок про оптимальний обсяг фінансових ресурсів на створення й утримання відділу внутрішнього контролю в бюджетній установі та надано методичні рекомендації

для визначення оптимальних обсягів такого фінансування. У дисертаційній роботі зроблено висновок щодо доцільності включення до складу відділу внутрішнього контролю бюджетної установи двох контролерів фінансових ресурсів та двох контролерів-аналітиків, при цьому обсяг фінансових ресурсів буде мінімальним.

У роботі запропоновано процедуру здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах на основі ризик-орієнтованого підходу. Сутність цієї процедури полягає в: оцінюванні фінансового ризику внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетній установі; побудові прогнозів фінансових ризиків, що характеризують збільшення правопорушень в бюджетних установах; обґрунтуванні висновків щодо можливих напрямів здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів з метою усунення наявних фінансових ризиків у діяльності бюджетної установи. При цьому для оцінки ризиків внутрішнього контролю в бюджетних установах використано багатofакторну регресійну лінійну модель залежності виявлених порушень у відповідному кварталі від таких факторів: обсяг фінансування установи, нарахована заробітна плата, темп росту чисельності персоналу, питома вага працівників, що підвищили кваліфікацію. Завдяки цьому уповноважені особи відділу внутрішнього контролю на основі врахування прогнозних значень фінансового ризику здатні регулювати окремі аспекти діяльності бюджетної установи з метою зниження правопорушень. Процедура здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів бюджетної установи з урахуванням ризик-орієнтованого підходу наведена на рис. 5.

Рис. 5. Процедура здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів бюджетної установи на основі ризик-орієнтованого підходу

Ґрунтовність та практична прийнятність запропонованих у дисертації підходів і рекомендацій підтверджуються результатами їх апробації на даних фінансової звітності бюджетних установ різних галузей.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено важливе науково-практичне завдання щодо теоретичного обґрунтування та розроблення науково-методичних підходів і практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення внутрішнього контролю в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні. Основні теоретичні та практичні результати полягають у такому:

1. У сучасних умовах відбувається радикальне реформування державного фінансового контролю в Україні шляхом впровадження державного внутрішнього фінансового контролю та перегляду повноважень суб'єктів контрольної діяльності. Досліджено стан і напрями реформування системи державного фінансового контролю та запропоновано систему державного фінансового контролю із визначенням місця внутрішнього контролю фінансових ресурсів у такій системі.

Дослідження існуючих теоретичних підходів до визначення поняття внутрішнього контролю дозволило надати його уточнене формулювання на основі врахування всіх передбачених складових внутрішнього контролю та підкреслення ролі кожної з них, що в цілому дозволяє наблизити поняття внутрішнього контролю до вимог світової спільноти.

Уточнено класифікаційні ознаки внутрішнього контролю шляхом їх доповнення ознакою «за суб'єктом здійснення» і виокремлення в її межах внутрішнього контролю з боку керівника установи, з боку відповідного міністерства або відомства, з боку керівника структурного підрозділу бюджетної установи. Крім того до складу класифікаційної ознаки «за об'єктом перевірки» введено такий вид, як «внутрішній фінансовий контроль». Уточнена класифікація внутрішнього контролю враховує сучасні процеси реформування державного фінансового контролю в Україні та фінансову природу внутрішнього контролю в системі державного фінансового контролю.

2. Обґрунтовано напрями адаптації найважливіших напрацювань зарубіжних країн в сфері внутрішнього контролю до національного середовища. Підґрунтям для таких напрямів стало узагальнення досвіду зарубіжних країн, а також аналіз нормативних актів у сфері внутрішнього контролю в бюджетних установах України. Основні напрями адаптації полягають у перегляді функцій суб'єктів державного фінансового контролю, а також в адаптації національного законодавства із досліджуваних питань до вимог світової спільноти тощо.

3. Виявлено основні тенденції здійснення державного фінансового контролю в державному та комунальному секторах економіки, до яких слід віднести суттєвість загальних обсягів правопорушень фінансової дисципліни, високий рівень фінансових порушень при загальному зменшенні обсягів контрольних заходів, значну частку фінансових порушень з боку бюджетних установ, обмеженість заходів щодо впровадження зарубіжного досвіду та нових форм

державного фінансового контролю, серед яких основним є внутрішній контроль фінансових ресурсів. Це дозволило окреслити сучасні невирішені питання в здійсненні державного фінансового контролю та обґрунтувати можливі напрями їх усунення.

4. Доведено, що на розвиток внутрішнього контролю як складової державного внутрішнього фінансового контролю впливають зовнішні та внутрішні, кількісні та якісні фактори. У дисертаційній роботі встановлено вплив кількісних внутрішніх факторів на величину виявлених порушень за результатами внутрішнього контролю в бюджетних установах. Так, значний вплив на величину виявлених порушень здійснюють обсяги фінансування бюджетної установи, натомість сума нарахованої заробітної плати працівників та темпи зростання чисельності персоналу здійснюють обернений вплив на величину виявлених порушень. Такий висновок зумовив необхідність проведення аналізу ефективності здійснення внутрішнього контролю в бюджетній установі.

5. Проведено аналіз ефективності державного фінансового контролю, в результаті якого розроблено науково-методичний підхід до оцінки ефективності здійснення державного внутрішнього фінансового контролю, який базується на оцінці результативних показників діяльності працівників. Запропонований підхід є одним із заходів контролю й оцінки загальних результатів діяльності бюджетних установ та може застосовуватись їх керівництвом у якості невід'ємного елементу функціонування системи внутрішнього контролю. Такий підхід не лише дозволяє виявляти слабкі місця в роботі працівників бюджетних установ, а й дає змогу контролювати якість контрольних дій та вчасно приймати рішення щодо подальшої співпраці, що в кінцевому підсумку сприятиме підвищенню ефективності державного фінансового контролю. На базі результатів оцінки ефективності державного фінансового контролю в роботі запропоновано застосування програми забезпечення та підвищення якості діяльності внутрішніх контролерів.

6. На основі розробленої моделі організації внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах, яку поділено на три окремі блоки: підготовчий, організаційний та діагностичний, запропоновано методичний підхід до організації внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах. Застосування запропонованого підходу дозволяє організувати ефективну систему внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетній установі з урахуванням принципів результативності та оптимальності.

7. Розроблено методичні рекомендації до визначення оптимального обсягу фінансових ресурсів на створення та функціонування відділу внутрішнього контролю бюджетної установи з урахуванням обмежень щодо кількості працівників, а також витрат на їх заробітну плату, навчання, обладнання робочих місць та інших витрат, що дозволяє з дотриманням принципу оптимальності організувати роботу відділу внутрішнього контролю.

8. Виявлено та узагальнено ризики, що виникають у внутрішньому контролі фінансових ресурсів бюджетних установ. Окреслено фактори впливу на збільшення таких ризиків, зроблено прогноз значень визначених факторів у майбутньому. На цій основі запропоновано процедуру здійснення внутрішнього контролю

фінансових ресурсів на основі ризик-орієнтованого підходу. Застосування розробленої процедури здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах дозволить оптимізувати їх фінансові потоки в майбутніх періодах.

Практична значущість обґрунтованих і запропонованих розробок підтверджено на конкретних прикладах досліджених бюджетних установ.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ РОБІТ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія

1. Контроль у бюджетних установах: теорія та практика : монографія / Л. В. Дікань, Н. В. Синюгіна, Є. В. Дейнеко, Д. В. Калінкін. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2013. – 232 с. *Особистий внесок полягає в розробці окремих напрямів реформування контролю в бюджетних установах в контексті запровадження внутрішнього контролю.*

Статті у наукових фахових виданнях

2. Дейнеко Є. В. Державний фінансовий контроль: зарубіжний досвід і його адаптація до національного середовища / Є. В. Дейнеко // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 1 (10). – С. 289–292.

3. Дейнеко Є. В. Реформування системи державного фінансового контролю в Україні / Є. В. Дейнеко // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. – 2012. – №1 (59). – С. 61–64.

4. Дікань Л. В. Людський фактор у забезпеченні ефективності державного внутрішнього фінансового контролю / Л. В. Дікань, Є. В. Дейнеко // Економіка розвитку. – 2011. – №3 (59). – С. 10–13. *Особистий внесок полягає у проведенні критичного аналізу визначень людського фактора забезпечення ефективності внутрішнього фінансового контролю.*

Статті у наукових періодичних виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

5. Дейнеко Є. В. Визначення ефективності функціонування внутрішнього фінансового контролю в бюджетній установі / Є. В. Дейнеко, Ю. О. Лядова // Бизнес-информ. – 2012. – № 10. – С. 191–194. *Особистий внесок полягає в обґрунтуванні порядку обчислення результативності діяльності внутрішніх контролерів, який знайшов відображення у науково-методичному підході до оцінки ефективності здійснення державного внутрішнього фінансового контролю.*

6. Дікань Л. В. Визначення впливу факторів на обсяги порушень в бюджетній установі / Л. В. Дікань, Є. В. Дейнеко // Технологічний аудит та резерви виробництва. – 2013. – № 4/2 (12). – С. 40–43. *Особистий внесок полягає у виокремленні факторів впливу та розрахунку їх значень за допомогою економіко-математичних методів.*

7. Дікань Л. В. Організація внутрішнього контролю в бюджетній установі: прикладний аспект питання / Л. В. Дікань, Є. В. Дейнеко // Бизнес-информ. – 2013. – № 10. – С. 296–301. *Особистий внесок полягає в розробці підходу до розрахунку оптимального обсягу фінансових ресурсів на створення та*

функціонування відділу внутрішнього контролю.

8. Sinyugina N. The Organization of Internal Control in a Budgetary Institution: Scientific and Methodological Aspects / N. Sinyugina, E. Deyneko // *Економіка розвитку*. – 2013. – №3 (67). – С. 62–68. *Особистий внесок полягає в побудові та обґрунтуванні економіко-математичних моделей впливу певних факторів на кількість фінансових порушень в бюджетних установах, які лягли в основу розробки процедури здійснення внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах на основі ризик-орієнтованого підходу.*

Матеріали наукових конференцій

9. Дейнеко Є. В. Окремі аспекти розвитку державного внутрішнього фінансового контролю в Україні / Є. В. Дейнеко // *Проблеми і перспективи реалізації облікової, контрольної та аналітичної функцій у соціокультурному просторі сучасного бізнесу : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Донецьк, 12 – 13 травня 2011 р.)*. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2011. – С. 323–325.

10. Дейнеко Є. В. Актуальні проблеми реформування системи державного фінансового контролю в Україні / Є. В. Дейнеко // *Наукова періодика слов'янських країн в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 10 – 12 жовтня 2012 р.) // Технологічний аудит та резерви виробництва*. – 2012. – № 4/2 (6). – С. 23–24.

11. Дейнеко Є. В. Окремі питання вдосконалення державного внутрішнього фінансового контролю / Є. В. Дейнеко // *Актуальні проблеми фінансового контролю: теорія, практика, сучасні рішення : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і студентів (м. Харків, 29 березня 2012 р.) // Управління розвитком : зб. наук. робіт*. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – №7 (128). – С. 19–20.

12. Дейнеко Є. В. Удосконалення організаційних засад державного внутрішнього фінансового контролю / Є. В. Дейнеко // *Антикризове регулювання у сфері державних фінансів, роль науки у вищих навчальних закладах : матеріали V Симпозіуму (м. Харків, 15 листопада 2012 р.)*. – Х. : ХІФ УДУФМТ, 2012. – С. 52–54.

13. Дейнеко Є. В. Пропозиції щодо організації внутрішнього контролю в державному секторі економіки / Є. В. Дейнеко // *Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании 2012 : сборник научных трудов Sworld Международной научно-практической конференции (м. Одесса, 18 – 27 декабря 2012 г.)*. – Одесса : КУПРИЕНКО, 2012. – Выпуск 4. – Том 28. – С. 100–102.

14. Дейнеко Є. В. Внутрішній контроль як складова державного внутрішнього фінансового контролю / Є. В. Дейнеко // *Розвиток України очима молоді: соціальні, економічні та правові аспекти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів (м. Харків, 18 квітня 2013 р.)*. – Х. : ВБ «Фактор», 2013. – С. 1066–1070. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Назва з контейнера.

15. Дейнеко Є. В. Організація внутрішнього контролю в бюджетній установі: актуальні аспекти питання / Є. В. Дейнеко // *Фінансова система України: проблеми та перспективи розвитку в умовах трансформації соціально-економічних відносин :*

збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Севастополь, 16 – 18 травня 2013 р.). – Сімферополь : ТНУ ім. В. І. Вернадського, 2013. – С. 91–93.

АНОТАЦІЯ

Дейнеко Є. В. Внутрішній контроль в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, 2014.

Дисертаційна робота присвячена теоретичному обґрунтуванню і розробленню методичних підходів та практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності внутрішнього контролю в умовах реформування системи державного фінансового контролю в Україні. Досліджено стан та напрями реформування сучасної системи державного фінансового контролю та запропоновано систему державного фінансового контролю із визначенням місця внутрішнього контролю в такій системі. Уточнено поняття внутрішнього контролю, його зміст та класифікацію на основі врахування мети, всіх передбачених складових внутрішнього контролю та підкреслення ролі кожної складової останнього. Обґрунтовано напрями адаптації найважливіших напрацювань зарубіжних країн у сфері внутрішнього контролю до національного середовища. Запропоновано підхід до оцінки ефективності діяльності працівників відділу внутрішнього контролю бюджетної установи й застосування програми забезпечення та підвищення якості діяльності працівників бюджетної установи. Розроблено та запропоновано узагальнений методичний підхід до організації внутрішнього контролю в бюджетних установах, методичні рекомендації до визначення оптимального обсягу фінансових ресурсів на створення та функціонування внутрішнього контролю в бюджетних установах. Визначено та узагальнено ризики, що виникають у внутрішньому контролі бюджетних установ, окреслено фактори впливу на їх збільшення. Запропоновано процедуру внутрішнього контролю фінансових ресурсів у бюджетних установах на основі ризик-орієнтованого підходу.

Ключові слова: внутрішній контроль фінансових ресурсів, державний фінансовий контроль, оцінка ефективності діяльності, бюджетні установи, організація внутрішнього контролю фінансових ресурсів, оптимальний обсяг фінансових ресурсів, фінансовий ризик, процедура внутрішнього контролю, ризик-орієнтований підхід.

АННОТАЦИЯ

Дейнеко Е. В. Внутренний контроль в условиях реформирования системы государственного финансового контроля в Украине. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по

специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – Харьковский национальный экономический университет имени Семена Кузнеця, Харьков, 2014.

Диссертация посвящена теоретическому обоснованию и разработке методических подходов и практических рекомендаций, направленных на повышение эффективности внутреннего контроля в условиях реформирования системы государственного финансового контроля в Украине.

Исследованы состояние и современные направления реформирования системы государственного финансового контроля в Украине, определено место внутреннего контроля в такой системе с учетом процессов реформирования.

Уточнено понятие внутреннего контроля и его классификационные признаки на основе обоснования цели, составляющих внутреннего контроля и четкого определения роли каждой составляющей внутреннего контроля именно в бюджетных учреждениях. Обоснованы направления адаптации важнейших наработок зарубежных стран в сфере внутреннего контроля к условиям национальной среды в нескольких аспектах: законодательном, информационном и в аспекте пересмотра функций.

Выявлены основные тенденции развития государственного внутреннего контроля в Украине, среди которых подчеркнут рост правонарушений в бюджетной сфере, исходя из чего проанализированы факторы, оказывающие влияние на негативную тенденцию роста финансовых правонарушений.

Предложен подход к оценке эффективности деятельности работников отдела внутреннего контроля финансовых ресурсов бюджетного учреждения, основанный на оценке результативных показателей деятельности работников, определении интегрального показателя такой оценки и построении шкалы оценки результативности работы внутренних контролеров финансовых ресурсов бюджетного учреждения. В диссертационной работе предложено применение программы обеспечения и повышения качества деятельности работников бюджетного учреждения.

Разработан обобщенный научно-методический подход к оценке эффективности государственного внутреннего финансового контроля, который основывается на определенных показателях деятельности внутренних контролеров и на предложенной шкале оценки результативности их работы. Такой подход позволяет выявлять резервы повышения результативности их работы и осуществлять мониторинг деятельности в бюджетном учреждении.

Предложен методический подход к организации внутреннего контроля в бюджетном учреждении с учетом принципов оптимальности и результативности использования финансовых ресурсов бюджетного учреждения.

Разработаны методические рекомендации по определению оптимального объема финансовых ресурсов на создание и функционирование отдела внутреннего контроля бюджетного учреждения с учетом установленных ограничений, что позволяет с соблюдением принципа оптимальности организовать работу отдела внутреннего контроля.

Проанализировано влияние различных факторов, оказывающих влияние на тенденции увеличения правонарушений в бюджетном учреждении, что позволило

обобщить риски, возникающие во внутреннем контроле финансовых ресурсов бюджетных учреждений. Определены факторы влияния на увеличение таких рисков, благодаря чему предложена процедура осуществления внутреннего контроля финансовых ресурсов на основе риск-ориентированного подхода.

Ключевые слова: внутренний контроль финансовых ресурсов, государственный финансовый контроль, оценка эффективности деятельности, бюджетные учреждения, организация внутреннего контроля финансовых ресурсов, оптимальный объем финансовых ресурсов, финансовый риск, процедура внутреннего контроля, риск-ориентированный подход.

SUMMARY

Deineko Ye. V. Internal Control under Reforming the System of Public Financial Control in Ukraine. – Manuscript.

Dissertation for acquiring the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.08 – Money, Finance and Credit – Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, 2014.

The thesis deals with the theoretical substantiation and development of the methodology and practical recommendations aimed at improving the effectiveness of internal control under reforming the system of public financial control in Ukraine. The state and trends of reforming the modern system of public financial control are studied together with defining the place of internal control in such a system. The concept of internal control, its content and classification are specified based on considering the purpose, all prescribed components of internal control, and defining the role of each component of the latter. The directions of adaptation of the most important developments in international experience in the field of internal control to national environment are substantiated. An approach to evaluating the performance of internal control department of a budgetary institution is offered, as well as the use of the program of insurance and quality improvement of a budgetary institution employee's activity. A generalized methodological approach to the organization of internal control in budgetary institution, guidelines to defining optimum funding for internal control functioning in budgetary institutions are developed and suggested. The risks arising in process of internal control in budgetary institution are identified and summarized, the factors influencing their increase are outlined. The procedure of internal control of financial resources in budgetary institutions is offered basing on risk-based approach.

Keywords: internal control of financial resources, public financial control, evaluation of performance, budgetary institutions, the organization of internal control of financial resources, the optimum funding, financial risk, internal control procedure, risk-based approach.

ДЕЙНЕКО ЄВГЕН ВАЛЕРІЙОВИЧ

**ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ
ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Підписано до друку 31.01.2014 р. Формат 60×90 1/16.
Папір офсетний. Друк різнограф.
Обсяг 0,9 ум.-др. арк. Наклад 100 прим. Зам. № 17

Надруковано в центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»
Свідоцтво про держ. реєстрацію ю. о. А00 № 507350
61003, м. Харків, пров. Соляниківський, 4.
Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96, 700-53-51, 714-34-26